

Milenijska fotografija snimljena u Pečuhu

7. stranica

40 godina Hrvatske gimnazije «Miroslav Krleža»
u Pečuhu
871. Milenijska Strikoman

Pecs- Hungary,
13. 03. 2024.

Novosti iz Aljmaša

6. stranica

Tjedan hrvatskog jezika u školi
Mate Meršića Miloradića

11. stranica

Dan žena u Kačmaru

15. stranica

Na različite načine

Nakon objave datuma lokalnih i narodnosnih izbora započela je kampanja – igra uvjeravanja, obećanja, natjecanje u tome tko će uspjeti uvjeriti glasače da je upravo on pravi kandidat za vrlo odgovornu dužnost, na kojoj se često odlučuje o sudbini mnogih drugih ljudi. Jesu li kandidati u trenutku svoje kandidature s tim načisto, ne znamo. To ćemo doznati tek poslije, na kraju njihova mandata. No natjecanje zapravo nije loša stvar. Ono motivira ljude na kvalitetniji rad, bolji uspjeh, ali jedino ako se svi pridržavaju pravila. Tad je natjecanje uzbudljivo ne samo za natjecatelje nego i za promatrače. U suprotnom to je nešto sasvim drugo...

Otkako u našoj zemlji postoji mogućnost za narodnosne izbore i za utemeljenje narodnosnih samouprava na trima razinama, počela je slična natjecateljska igra i unutar narodnosnih zajednica. Nažalost, mislim da te natjecateljske igre u takvim malim zajednicama nemaju baš pozitivne učinke, da stvaraju višestruku napetost među njezinim članovima. Iako govorimo o demokratskim izborima, mislim da još nismo dovoljno zreli za to. Nismo naučili prihvatiti različita mišljenja, nismo spremni na raspravu uz koju bi se stvari mogle unaprijediti, nismo voljni u dovoljnoj mjeri usuglasiti interese s drugima, ispred svojih interesa staviti interese zajednice... Sve to dovodi do mnogih nesporazuma.

Često tijekom tih natjecateljskih igara neki ljudi postanu povrijeđeni ili podcijenjeni, pa izgube volju za sve aktivnosti i napuštaju svoju zajednicu iako su njezini vrlo vrijedni članovi. Velika je to šteta za svaku narodnosnu, tj. manjinsku zajednicu, u kojoj bi svaki član trebao biti iznimno važan.

Ciljevi su svima isti, jedino se razlikuje način na koji se oni žele postići. Zašto je to toliko čudno? Ljudi se razlikuju, oblikuju ih različite sredine i okolnosti, tako da su im i problemi različiti te stoga često i rješenja moraju biti različita. Razlike među ljudima potpuno su prirodne, pa tako ni njihovo razmišljanje ne može biti jednako. No ravnati se prema onomu što će većini pružiti zadovoljstvo bit je demokracije, ali potrebno je mnogo komunikacije, iskrenih razgovora i vjere u iste ciljeve kako bi se to postiglo. Makar se i postiglo na različite načine.

Beta

GLASNIKOV TJEDAN

„Zasad znamo kako je predsjedništvo SHM-a zadužilo članove Predsjedništva da obave skupove članstva u regijskim ograncima (šest ogranaka).“

Polako se ocrtavaju obrisi narodnosnih izbora, pa time i hrvatskih narodnosnih izbor. Na njima građani Mađarske koji su se upisali u hrvatski birački popis mogu birati zastupnike na mjesnoj, regionalnoj i državnoj razini. Predsjednik Mađarske objavio je dan izbora za zastupnike u mjesnim samoupravama i gradonačelnike te za zastupnike u Europskom parlamentu – 9. lipnja 2024. godine. Državno izborno povjerenstvo također je objavilo listu naselja u kojima se moraju raspisati izbori, listu za hrvatske narodnosne samouprave, gdje se može inicirati utemeljenje hrvatske mjesne samouprave, listu regionalnih hrvatskih samouprava i izbore za državnu samoupravu. Narodnosni izbori (za 13 zakonom priznatih narodnosnih zajednica u Mađarskoj) bit će održani 9. lipnja. Birač će s velikim brojem glasačkih listića toga dana, pogotovo ako je i narodnosni birač, ući u glasačku kabinu. Samo da se snađe u moru papira.

Državno izborno povjerenstvo na dan kada su objavljeni narodnosni izbori donijelo je popis naselja, njih 137, u kojima se može inicirati utemeljenje hrvatske narodnosne samouprave i broj zastupnika buduće Hrvatske državne samouprave. Budući da je ukupni broj upisanih hrvatskih birača u Mađarskoj toga dana bio 10 568, buduća Skupština HDS-a imat će 31 zastupnika. Veće je pitanje koliko će zastupnika imati pojedine mjesne samouprave. Ako je broj upisanih hrvatskih birača u mjestu ispod 100, biraju se tri zastupnika, a ako je broj upisanih birača iznad 100, bira ih se pet. Zakonodavac je blagonaklon prema utemeljenju narodnosnih samouprava. Ona se može utemeljiti, primjerice, u naselju u kojem se biraju tri zastupnika ako je u hrvatski birački popis upisano tek pet birača i ako od njih pet bar troje izađe na izbore te da važeći glas. Upis u birački popis otvoren je kontinuirano, a stanje popisa 31. svibnja 2024. odredit će tko može biti narodnosni birač. Uvjet je da mu ime bude u biračkom popisu zaključno s tim datumom. Državne liste kandidacijske organizacije trebaju predati 7. svibnja, župa-

nijske 6. svibnja, a kandidature za zastupnike mjesnih narodnosnih samouprava također 6. svibnja. Broj je zastupnika regionalnih narodnosnih samouprava sedam. Zakon kazuje kako se na liste može staviti trostruko veći broj kandidata od broja koji se bira. To bi u našem slučaju značilo da je na listu za državnu samoupravu moguće staviti tri puta 31 ime, tj. 93 imena.

Nazire se kako će biti više hrvatskih kandidacijskih organizacija na predstojećim izborima. Savez Hrvata u Mađarskoj postaviti će državnu listu, županijske liste i podupirati svoje kandidate na mjesnoj razini. Kako se čuje u medijima, DGHU (Društvo gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj) postaviti će županijske liste i podupirati svoje kandidate na mjesnoj razini u Željeznoj i Đursko-mošonsko-šopronskoj županiji. Udruga Hrvata zapadne Mađarske postaviti će županijsku listu i podupirati svoje kandidate na mjesnoj razini u Zalskoj županiji. Društvo Hrvati podupirat će kandidate i postaviti državnu listu... Čini se kako će biti i više državnih lista, barem dvije. Zasad znamo kako je predsjedništvo SHM-a zadužilo članove Predsjedništva da obave skupove članstva u regijskim ograncima (šest ogranaka). Sa stanci su održani i izabrani su delegati čija će imena biti predložena Predsjedništvu Saveza Hrvata u Mađarskoj, u čijoj je ingerenciji sastavljanje državne liste s imenima budućih zastupnika. Još nije odlučeno koliko će koja regija dobiti mandata na listi od broja 31 i koji će biti redoslijed, dakle ni tko će voditi državnu listu Saveza Hrvata u Mađarskoj. Predsjedništvo SHM-a čini osam osoba – predsjednik Joso Ostrogonac, zamjenik predsjednika Arnold Barić, predstavnik bačkog ogranaka Angela Šokac Marković, predstavnik baranjskog ogranaka Marijana Balatinac, predstavnik budimpeštansko-peštanskog ogranaka Eva Išpanović, predstavnik gradišćanskog ogranaka Edita Horvat Pauković, predstavnik zalskog ogranaka Balázs Bódis i predstavnik podravskog ogranaka Jozo Solga.

Branka Pavić Blažetin

Forum o narodnosnim izborima u Pomurju

U organizaciji Udruge Hrvata zapadne Mađarske 21. ožujka u Integriranom centru za usluge građana (IKSZT) u Mlinarcima održan je forum o predstojećim narodnosnim izborima. Forumu su nazočili predstavnici većine pomurskih naselja i gradova u kojima se u skladu sa Zakonom o pravima narodnosti mogu raspisati opći izbori za zastupnike narodnosnih samouprava. Prema popisu stanovništva u Zalskoj županiji u 14 mjesta mogu se raspisati narodnosni izbori, a sastanku su nazočili predstavnici Bečehela, Boršfe, Fičehaza, Kerestura, Mlinaraca, Petribe, Pustare, Serdahela, Sumartona i Velike Kaniže. Gost foruma bio je dr. Franjo Pajrić, predsjednik Društva Hrvati i zastupnik sadašnjeg sastava Hrvatske državne samouprave, kako bi govorio o planovima gradišćanskog društva u vezi s postavljanjem hrvatske državne liste na predstojećim izborima.

Okupljene je pozdravio načelnik Mlinaraca János Kósa i zaželio uspješnu raspravu. Forum u Mlinarcima sazvan je radi informiranja mjesnih hrvatskih zajednica o pripremama za narodnosne izbore, rekla je u uvodnom govoru Marija Vargović, članica predsjedništva Udruge Hrvata zapadne Mađarske i sadašnja predsjednica Hrvatske samouprave Zalske županije. Zatim je izvijestila nazočne o podacima iz popisa stanovništva 2022. godine, o tome u kojim će se mjestima moći raspisati narodnosni izbori, koliko registriranih hrvatskih birača ima u hrvatskom biračkom popisu u pojedini

Nazočni na forumu

Predstavnice iz Boršfe, gdje će prvi put biti raspisani hrvatski narodnosni izbori

nim naseljima na dan raspisivanja narodnosnih izbora, a prema tome i koliko će kandidata trebati postaviti u pojedinim mjestima za mjesne narodnosne izbore. Anica Kovač, članica predsjedništva Udruge Hrvata zapadne Mađarske i vijećnica Hrvatske samouprave Zalske županije te pravnik dr. József Takács, načelnik Fičehaza i vijećnik Hrvatske samouprave Zalske županije, izvijestili su nazočne o načinu postavljanja kandidata za izbore mjesnih, županijskih i državnih narodnosnih samouprava. Prije rasprave o tome koja će civilna udruga dati preporuku za kandidate narodnosnih mjesnih sa-

mouprava, odnosno kako će zalski Hrvati postaviti županijsku i državnu listu – hoće li u dogovoru sa Savezom Hrvata u Mađarskoj kao što su to učinili posljednji put (osim Sumartona), dr. Franjo Pajrić zamoljen je da iznese svoje stavove i planove u vezi s postavljanjem državne liste. Na forumu je rečeno da su trenutačno u skupštini Hrvatske državne samouprave od 31 zastupnika samo dva iz Zalske županije. Jedan je dospio s državne liste Saveza Hrvata u Mađarskoj, njega regija nije ni predložila, a drugi je kandidat s liste Udruge Hrvati – Horvatok i Čakavske katedre Šopron. Dr. Franjo Pajrić,

predsjednik Društva Hrvati, rekao je kako su vrlo loši podaci iz popisa stanovništva 2022. godine. Gubljenje hrvatskog jezika unutar zajednice uzelo je maha, civilna sfera Hrvata vrlo je oslabjela i zadnji je čas da se nešto učini za razvoj zajednice. Prema njegovu mišljenju potrebne su promjene: ponajprije je potrebno angažirati mlade, njih uključiti u društveni život Hrvata tako da vide napredak, dati im mogućnosti za razvoj. Ako oni to ne osjećaju, napustit će zajednicu. Plan izbornog programa udruge iznio je u šest točaka te dodao kako se uz program mogu dodati i druge točke i proširiti postojeće. Na kraju svojeg govora ponudio je suradnju u zajedničkom postavljanju državne liste. O mjesnim narodnosnim izborima okupljeni su odlučili da će kandidate predlagati Udruga Hrvata zapadne Mađarske, a dogovoreno je i to da će ista udruga postaviti i županijsku listu. U vezi s državnom listom nije donesena odluka. Dogovoreno je kako će predstavnici pojedinih naselja poslušati i predstavnike Saveza Hrvata u Mađarskoj te poslušati plan programa i tako prenijeti informacije u svoje mjesne zajednice kako bi nakon toga donijeli odluku na kojoj će listi postaviti svoje kandidate.

Beta

Izabrani su kandidati za državnu i županijsku listu Saveza Hrvata u Mađarskoj u Zalskoj županiji

U skladu s odlukom Predsjedništva Saveza Hrvata u Mađarskoj član predsjedništva iz Pomurja Balázs Bódis sazvaio je sjednicu članova organizacije, odnosno predsjednike hrvatskih samouprava, 22. ožujka u Serdahel. Sjednici koja je održana u Kuriji Fedák nazočilo je 11 osoba te su prisustvovala Angela Šokac Marković, članica iz bačke regije Predsjedništva SHM-a i dopredsjednica Hrvatske državne samouprave, te Edita Horvat Pauković iz gradišćanske regije. Predložene su dvije točke dnevnoga reda: 1. Rasprava i prihvaćanje liste kandidata iz Pomurja za državnu listu HDS-a, 2. Rasprava i prihvaćanje liste kandidata za županijsku listu Zalske županije.

Savez Hrvata u Mađarskoj započeo je pripreme za narodnosne izbore, sazvaio je svoje članove po pojedinim regijama kako bi regije predložile svoje kandidate za državnu i županijsku listu, a potom će konačnu odluku o državnoj listi donijeti Predsjedništvo Saveza nakon što su održane sjednice u svim regijama, tako i u Zalskoj županiji. Okupljene je pozdravio zalski član Predsjedništva SHM-a Balázs Bódis, a nakon što je ustvrđeno da sjednica nema kvorum (naime od 44 člana prema popisu iz registra nazočilo je 11 članova), sjednica je sazvana ponovno pola sata poslije. Za zapisničarku je izabrana Tímea Reicher Székely, a za ovjeroviteljicu Viktória Havasi. Kad je predloženo na glasanje prihvaćanje točaka dnevnog reda, neki od nazočnih nisu bili načisto s tim jesu li članovi Saveza ili ne jer članarinu godinama nisu platili, a nisu ni dobili pozivnicu kao članovi. Na to je odgovorila članica Predsjedništva gđa. Marković kako se one osobe koje su se jednom učlanile u Savez i nisu isključene s nekim postupkom smatraju članovima. Tako su svi nazočni, njih jedanaestoro, imali mogućnost predlaganja i prihvaćanja predloženih kandidatura. Balázs Bódis izvijestio je okupljene o podacima iz popisa stanovništva u zalskoj regiji po pitanju pripadnika hrvatske narodnosti odnosno o broju birača u hrvatskom biračkom popisu na dan raspisivanja narodnosnih izbora (1300). Dodao je kako bi prema tim podacima pomurska regija trebala dobiti otprilike tri mandata u sastavu buduće skupštine Hrvatske državne samouprave. Slijedilo je predlaganje i glasanje o kandidatima državne liste. Javnim glasanjem za državnu listu izabrani su sljedeći kandidati: 1. Ivan Gugan, 2. László Preksen, 3. Viktória Havasi, 4. Mária Gyuricz, 5. Gáborné Kötnyek, a za županijsku listu 1. Balázs Bódis, 2. Gábor György, 3. Hajnalka Proszenyák Matola. Od izglasanih kandidata Ivan Gugan nije nazočio, a izabrane su i druge osobe za županijsku listu koje nisu bile prisutne, sto-

Balázs Bódis pozdravlja okupljene

ga će njihovo ime objaviti tek kad se provjeri hoće li prihvatiti kandidaturu, rekao je Savezov predstavnik zalske regije.

Na prošlim izborima postavljene su dvije državne liste Hrvata u Mađarskoj, najvjerojatnije će tako biti i ove godine. Pitali smo članicu Predsjedništva Saveza bačke regije i dopredsjednicu HDS-a Angelu Šokac Marković da kaže što misli o tome.

„Prema posljednjem popisu stanovništva vidi se da nas je svaki put sve manje i manje, pa bi bilo dobro da to vrijeme koje je još pred nama pokušamo provesti u tom zajedništvu na koje smo navikli tijekom ovih dugih godina, da ne razdvajamo zajednicu u tom smislu da postavljamo neke barikade ili da rušimo jedni druge. Mislim da negativne stvari nikad neće dovesti do pozitivne. Prva tri mandata radila sam s mnogima iz raznih regija, za mene je najprirodnije da se ne dijelimo po regijama, nego da se spajamo nekom niti koja nas spaja – jezikom, kulturom itd. Mislim da prilikom sastavljanja sadašnje liste moramo biti vrlo pametni, potrebni su

nam ljudi sličnog razmišljanja što se našeg zajedništva tiče. Svaki član treba predstavljati našu zajednicu, raditi ono što odgovara cijeloj zajednici, a ne samo njegovoj regiji. Mnogi su me napali da je zajedništvo nešto zastarjelo, a ja mislim da je zajedništvo nešto što nas drži i da ćemo bez toga zajedništva samo propasti. Ako držimo jedni do drugih, sigurno možemo ostvariti ono što će nas samo obogatiti. Smatram da uopće nije pitanje koji će zastupnik s koje liste dospjeti u skupštinu HDS-a, nego to da čovjek koji postane zastupnik zna zašto je dospio u skupštinu. Kad se radi, potrebno je da ta granica koja možda postoji zbog dospjeća s dvije liste potpuno nestane. Radimo jedni za druge, svi želimo napredovati, opstati, razvijati se. Mislim da ni dosad nisam gledala na skupštinare tako da tko je i odakle je, nego mi je bilo važno ono što je rekao, učinio i dokazao. Ako to služi našoj zajednici, ni najmanje me nije briga s koje je liste stigao u skupštinu.“

Beta

Sjednica podravskog ogranka Saveza Hrvata u Mađarskoj Izabrani kandidati za državnu i za županijske liste

U skladu s odlukom Predsjedništva Saveza Hrvata u Mađarskoj predsjednik podravskog ogranka Jozo Solga sazvao je sjednicu podravskog ogranka te pozvao članove, zastupnike i kandidate Saveza Hrvata u Mađarskoj. Sjednica je održana 14. ožujka 2024. u Domu kulture u Potonji.

Na dnevnom redu bili su ovogodišnji narodnosni izbori. Moguća je bila registracija članova, zastupnika i novih osoba koje su se željele kandidirati za zastupnika mjesne, županijske i državne samouprave u bojama Saveza Hrvata u Mađarskoj. Predložene su dvije točke dnevnoga reda: 1. Rasprava i prihvaćanje liste kandidata iz Podravine za državnu listu – HDS (Prijedlog: tajno glasanje); 2. Rasprava i prihvaćanje liste kandidata iz Podravine za županijsku listu – Baranja, Šomođ (Prijedlog: tajno glasanje).

Kandidati su prije glasanja trebali prihvatiti kandidaturu za zastupnika. Svi nazočni imali su mogućnost predlaganja i prihvaćanja predložene kandidature. Na sjednicu se od 102 člana odazvalo njih 56, izjavio je za Hrvatski glasnik predsjednik

Komisija za prebrojavanje glasova

Predsjednik podravskog ogranka Jozo Solga

vit će se Predsjedništvu SHM-a, koje će donijeti konačnu odluku. „Proces je obavljen na najdemokračiniji mogući način: tajno glasanje, svi su imali mogućnost predlaganja. Ako se kandidat primio, došao je na listu imena za koju se tajno glasalo. Pri kandidaturi prednost su imali članovi koji su i dosad bili zastupnici Skupštine HDS-a. Ima onih koji nisu prihvatili kandidaturu – zaposlenici i voditelji ustanova – jer nije moralno da se kandidiraju pa onda glasaju o proračunu institucije u kojoj su zaposleni i o tome tko je ravnatelj“, rekao je Solga. Izabrana su imena deset kandidata za državnu listu koja će se dostaviti Predsjedništvu Saveza Hrvata u Mađarskoj, u čijoj je nadležnosti odluka o sastavljanju državne liste. Izabrani su i kandidati za županijske liste. Imena kandidata koje je izabrao podravski ogranak bit će objavljena na dan započinjanja službene kampanje, 20. travnja. Kako reče Jozo Solga, još se ne zna koliko će hrvatskih lista biti u Mađarskoj, pa se ne bi otvarale sve karte. Krajnja je odluka, kako je naglasio, u rukama predsjedništva Saveza Hrvata u Mađarskoj.

Jozo Solga rekao je kako je cilj izborna pobjeda te, ako za pobjedu treba mijenjati taktiku ili osobe, onda treba napraviti kompromis s njihovim članovima koji su dobili kandidaturu. Zahvalio je svim člano-

Glasovanje

vima podravskog ogranka Saveza Hrvata iz Šomođa i Baranje na odazivu i svima koji su aktivno sudjelovali u kandidiranju i glasanju. Zahvalio je i Komisiji za prebrojavanje glasova.

Branka Pavić Blažetin

NOVOSTI IZ ALJMAŠA

Aljmaš je jedno od 11 bačkih naselja i ukupno 26 naselja u Mađarskoj (Bačkoj, Baranji i Peštanskoj županiji) gdje je nakon Drugog svjetskoga rata utemeljena samostalna hrvatska škola ili, kako su je naši bunjevački Hrvati nazivali, „Bunjevačka škola“. Poput većine škola krajem 60-ih odnosno početkom 70-ih godina prošloga stoljeća i ona je izgubila svoju samostalnost, a predmetna nastava Hrvatskog jezika održala se u okviru mjesne osnovne škole.

Nekad se nastava održavala u OŠ „Rákóczi“, a danas u OŠ „Mihály Vörösmarty“. Tridesetak godina hrvatski jezik poučava učiteljica Valerija Petrekanić, koja je i predsjednica Hrvatske samouprave Aljmaša, članica Kulturne udruge bunjevačkih Hrvata, KUD-a „Zora“, crkvenog zbora u Aljmašu te dugogodišnja vjeroučiteljica. Štafetu je preuzela od pokojnog Marka Markulina, koji je 1972. utemeljio bunjevački „Divan klub“ i koji je bio prvi predsjednik Hrvatske samouprave Aljmaša, utemeljene 1995. godine nakon prvih narodnosnih izbora održanih 1994. godine.

Aljmaški crkveni zbor

Školske aktivnosti polaznika hrvatske nastave

Ovih dana, potaknuta našim zanimanjem o novostima u životu hrvatske zajednice, Valerija Petrekanić kratko nas je upoznala s radom u školi. Kazala je kako u tekućoj školskoj godini Hrvatski jezik i Narodopis, koji se poučavaju šest sati tjedno, u nižim razredima pohađa 30 učenika, a u višim razredima u okviru kružoka deset učenika. Kako nam je uz ostalo kazala, nedavno je zaključeno prvo polugodište u kojem su imali nekoliko hrvatskih programa. Tako su, pripremajući se za Božić, izrađivali adventski vijenac, učili božićne pjesme te u župnoj crkvi sudjelovali s pjevanjem božićnih pjesama i kazivanjem prigodnih stihova. Početkom godine, u veljači, sudjelovali su na Velikom aljmaškom prelu kazivanjem stihova te dječjim plesovima. Ovih se dana pripremaju za državno natjecanje u kazivanju hrvatskih stihova i proze te napominje da je u prosincu prošle godine njihova učenica iz 2. razreda Emese Kudet u svojoj kategoriji osvojila prvo mjesto na županijskom natjecanju u Baji. Za Uskrs se pripremaju učenjem proljetnih i uskrasnih pjesama, izrađuju uskrсне ukrase od papira te boje i crtaju. U tome djeca jako uživaju. Nadalje, prigodnim recitacijama i darovima pripremaju se za Dan majki.

Planovi mjesne hrvatske samouprave

Kao predsjednica hrvatske samouprave izvijestila nas je o najvažnijim planovima aljmaške hrvatske zajednice za ovu kalendarsku godinu. Kako nam je uz ostalo kazala Valerija

Petrekanić, programe su planirali s Udrugom bunjevačkih Hrvata u Aljmašu koja ima svoje članstvo. Istaknula je da su od gradske samouprave dobili jednu zgradu na uporabu u kojoj mogu organizirati razne priredbe – plesalice, probe, predavanja i drugo. Time će imati jedno središnje mjesto za okupljanja i razne susrete, kako hrvatska samouprava tako i Udruga bunjevačkih Hrvata. KUD „Zora“ 1. svibnja nastupit će na Danu sela u susjednom Madarošu, a poslijepodne u organizaciji gradskog Kulturno-prosvjetnog centra u Aljmašu hrvatska samouprava i KUD „Zora“ sudjelovat će u prvosvibanjskom programu. Dana 29. lipnja organizirat će već tradicionalni spomendan Ante Evetovića Miroljuba, hrvatskog pjesnika rodnom iz Aljmaša. Zatim će 13. srpnja s članovima hrvatske samouprave i KUD-a sudjelovati na Bajskoj fišijadi.

Kao i većina hrvatskih samouprava zasad raspolažu samo s operativnom potporom od 1 040 000 forinti, ali nadaju se i dodatnoj potpori koja se dodjeljuje za obavljanje zadaća na temelju bodovanja godišnjih zapisnika. S tim sredstvima mogu ostvariti samo jako malo programa, ali očekuju da će na natjecajima dobiti dodatnih sredstava. Ipak, još nemaju informacije o rezultatima natjecaja. Nažalost, od pandemije i energetske krize svota novčanih potpora nije se mijenjala, stoga se snalaze na sve moguće načine. Organiziraju skromnije programe, primjerice bez orkestra, a kako bi smanjili troškove, dio putnih troškova raznih nastupa sufinanciraju sami pripadnici hrvatske zajednice, kulturne udruge ili KUD-a „Zora“.

Primjerice, nakon prošlogodišnjeg susreta crkvenih zborova i spomendana biskupa Antunovića druženje je završeno zajedničkom večerom, ali radi smanjivanja troškova bez orkestra.

Pripreme za izbore

Kako će se 9. lipnja održati izbori za hrvatske samouprave, nadolazeće razdoblje žele posvetiti pripremama za izbore. Na dan raspisivanja izbora u Aljmašu imali su 104 registrirane osobe na biračkom popisu, stoga će ponovno birati pet zastupnika. Kako se jedan od starijih zastupnika neće kandidirati, trebaju naći novog kandidata. Godišnji plan rada i programa sastavili su do izbora, nakon čega će planirati za preostalo razdoblje do kraja godine.

S. B.

Foto: Facebook – Valeria Maria Petrekanić

BAJA – Na Visokoj školi Józsefa Eötvösa u Baji 10. i 11. travnja 2024. godine održat će se tradicionalna metodička konferencija na kojoj će predavanja o primjerima dobre prakse u vrtićima i školama držati profesori iz Republike Hrvatske i Mađarske. Kako nas je obavijestila docentica Morana Plavac, ako želite poslušati zanimljiva predavanja i postaviti pitanja predavačima, možete se prijaviti preko poveznice <https://ejf.hu/tgyp-konferencia-2024>. Sve detalje i obavijesti o konferenciji možete pročitati na stranici EJF-a.

U Pečuhu snimljena 871. i 872. milenijska fotografija Šime Strikomana

U sklopu Dana hrvatskog jezika 2024. u Obrazovnom centru Miroslava Krležu 13. ožujka Šime Strikoman snimio je dvije milenijske fotografije: 871. za 40 godina Hrvatske gimnazije „Miroslav Krleža“ u Pečuhu i 872. posvećenu dr. Anti Starčeviću. Tako se i Obrazovni centar Miroslava Krležu zabilježio u niz milenijskih fotografija filmskog i televizijskog snimatelja te profesionalnog fotografa Šime Strikomana.

Strikoman je u Pečuh došao na poziv profesora iz Hrvatske škole Miroslava Krležu Zorana Marjanovića, koji je s djelatnicima škole osigurao uvjete kako bi Šime Strikoman snimio milenijske fotografije. To je zahtijevalo brižnu pripremu i osiguravanje tehničkih i drugih uvjeta. Milenijski pothvat Šime Strikomana traje već 24 godine i pripovijeda o marljivim, nesebičnim i poticajnim ljudima. Stvoren je bogat milenijski svijet fotografija i nezaboravnih druženja. Sa Šimom, kao i obično, bila je i ovoga puta supruga Edita. S njima je u društvu u Pečuhu bila i Marijana Borić iz HAZU-a, koja radi na istraživanju rada znamenitih hrvatskih znanstvenika.

Šime Strikoman akademski je snimatelj čija je karijera obilježena radom na Hrvatskoj televiziji i brojnim filmskim ostvarenjima. Upravo je na prijelazu tisućljeća došao na ideju kako vječno zabilježiti taj povijesni trenutak. Prva milenijska fotografija nastala je u Vodicama na Rudini i predstavila je stanovnike grada kraj bunara, simbola grada vode. Od tada do danas, tijekom 24 godine, Strikoman je zabilježio 872 milenijske fotografije u gotovo 300 gradova i šest država.

Strikoman, taj skroman čovjek rođen u Vodicama – u kojima i živi, u milenijsku fotografiju ulaže veliku strast i kreativnost. Sve je to vidljivo i na njegovim fotografijama, od morskih do snježnih, s ljudima ili s brodicama.

„Strikomanov izbor kadrova, kutova snimanja i osvjetljenja snimanog pejzaža, prostora ili prizora uvijek je osoban, pa stoga obavezno svjež i nov te katkad neobičan za inertno oko stalnog promatrača istog prizora, takvoga kojemu Strikomanova fotografija napokon u novom svjetlu pokazuje ono što mu se uvijek činilo dosadno istim.“ (A. Lendvaj)

Strikoman je već snimao milenijske fotografije u Mađarskoj. Tako je 22. studenoga 2017. godine snimio dvije u budimpeštan-

Dr. Ante Starčević u Osnovnoj školi i gimnaziji „Miroslav Krleža“ u Pečuhu
872. Milenijska Strikoman

Pecs- Hungary,
13. 03. 2024.

skom HOŠIG-u: 600. milenijska fotografija Šime Strikomana „Faust Vrančić u HOŠIG-u“ i 601. Milenijska fotografija Šime Strikomana „Matija Petar Katančić u HOŠIG-u“.

Kako reče Strikoman, prva milenijska fotografija nastala je 5. studenog 2000. godine sa željom da se snime građani Vodica na prijelazu iz drugog u treće tisućljeće, odnosno milenij. „Milenijska je fotografija događaj, doživljaj, okupljanje ljudi koji pripadaju nekoj temi i družu se. Sama je fotografija dokument, uspomena na taj susret ili događaj. Tako je bilo na prvoj Milenijskoj i nastavilo se sve do danas, kad imam 872 događaja u milenijskom svijetu.“ Dodao je: „Stvaranje milenijske fotografije proces je sličan stvaranju filma. Korak po korak, najprije ideja pa sinopsis, scenarij, crtanje, priprema za snimanje te organizacija scene. Kako je to najbliže mom poslu u stvaranju igranih scena u filmovima, ispunio sam želju da stalno to radim i to ponajprije kao autor.“

Jedna je od najvećih fotografija snimljena u povodu 100 godina Hajduka u Splitu.

Ideja je stvarana tri godine, a na snimanju je bilo oko 6000 ljudi. Ta fotografija izaziva pozornost zbog ogromne scene i velikog broja ljudi koji su oformili grb Hajduka i brojku 100.

„Obično nam ideje daju naručitelji s terena. Ideju o obilježavanju nekog događaja, obljetnice... Tad se ideja usavršava i razrađuje s obzirom na poruku, teren na kojem se snima ili prema broju sudionika na samom događaju. Mediji su od samog početka dobro primili milenijsku fotografiju i prate njezin razvoj i dandanas. Najviše objavljuju televizije, pa zatim radio i novine. Drago mi je da se ti doživljaji prenose medijima, što znači da su zanimljivi i aktualni. Sad mogu primijetiti da su ljudi u Hrvatskoj dobro informirani kako se to radi i često nam pomažu u organizaciji i na terenu. Imamo brojne milenijske prijatelje – ovdje u Pečuhu to je Zoran Marjanović.“

Branka Pavić Blažetin

Hrvatsko kazalište Pečuh na Lutkarskom proljeću

Uprizorenjem dječje predstave „Riba duginih boja“ zadarskog Kazališta lutaka u Domu kulture u Drenovcima 18. ožujka započelo je 29. Lutkarsko proljeće u Vukovarsko-srijemskoj županiji.

Prvi dio 29. Lutkarskog proljeća održan je od 18. do 22. ožujka. Predstave su se igrale u pet gradova (Vukovaru, Vinkovcima, Županji, Otoku i Iloku), 22 općinska središta (Drenovci, Andrijaševci, Babina Greda, Bogdanovci, Tompojevci, Bošnjaci, Cerna, Gradište, Jarmina, Ivankovo, Gunja, Lovas, Stari Mikanovci, Stari Jankovci, Nuštar, Nijemci, Privlaka, Vođinci, Tovarnik, Vrbanja, Tordinci) i osam mjesta na području Vukovarsko-srijemske županije (Ilača, Opatovac, Čakovci, Petrovci, Posavski Podgajci, Račinovci, Soljani, Prkovci, Retkovci, Slakovci) kao i u općinama Orašje i Odžak u BiH.

Drugi dio Lutkarskog proljeća bit će održan u Vinkovcima i Ivankovu od 8. do 12. travnja. Na ovogodišnjoj manifestaciji sudjelovat će ukupno 15 profesionalnih lutkarskih kazališta i kazališta za djecu i mlade iz Hrvatske te dva kazališta iz hrvatske dijas-pore (Hrvatsko kazalište Pečuh i Lutkarsko kazalište Mostar). Ukupno će biti izvedeno 67 predstava. Riječ je o vrlo velikoj manifestaciji, možda i najvećoj u Hrvatskoj i regiji, kad je riječ o lutkarskoj umjetnosti. Stotinjak predstava na Lutkarskom proljeću pogleda oko deset tisuća djece. Hrvatsko kazalište Pečuh nastupilo je s predstavom „Majstori“ 18. ožujka u Iloku i Lovasu te 19. ožujka u Starim Jankovcima i Privlaci.

Predstava autora Dejana Fajfera i Gorana Smoljanovića u režiji Gorana Smoljanovića u kojoj igraju Dejan Fajfer i Goran Smoljanović ostvarena je u koprodukciji s Teatrom

TO GO. Predstava „Majstori“ donosi humor po uzoru na majstore slapstick-komedije Charlieja Chaplina i Bustera Keatona, odnosno komediju karaktera, zabune i situacije. Radnja se vrti oko dvojice majstora koji su dobili radni zadatak postaviti semafor za regulaciju prometa. Majstor Leopold je genijalac, ali samodopadan i hvalisav, a šegrt Ivek je radoznao, ali nespretn i lijen. Zbog svojih karakternih osobina upadaju u naizgled bezizlazne situacije i nevolje. Svjesni važnosti dobro obavljena posla služe se metodom pokušaja i pogreške, čime potiču gledatelje na interakciju. Upravo ta interakcija, koja publiku dovodi do djelovanja i pomaganja protagonistima, pokazala se kao ključ uspješnosti predstave i izvrsnih kritika mnogobrojne publike.

Na sam dan otvorenja 29. Lutkarskog proljeća u Gradskom muzeju u Vukovaru održana je i svečanost dodjela nagrada i priznanja za životno djelo iz područja lutkar-

ske umjetnosti – Povelja „Zvonko Festini“. Ovogodišnji su laureati Ivica Lučić, glumac i ravnatelj Dječjeg kazališta B. Mihaljevića u Osijeku, za doprinos umjetnosti hrvatskog lutkarstva te posmrtno Branko Smiljanić, dugogodišnji glumac Zagrebačkog kazališta lutaka, za doprinos glumačkoj umjetnosti hrvatskog lutkarstva.

Ovogodišnje Lutkarsko proljeće obilježio je i međunarodni kazališni projekt za mladu publiku „The letter“, koji se održava u suradnji s partnerima iz Irske, Engleske, Srbije, Slovenije i Hrvatske. Iz studentske radionice Akademije za umjetnost i kulturu u Osijeku stigao je Lutkarski paravan zvani Paravanko s pomoću kojega djeca različitih uzrasta mogu animirati svoje lutke i izvoditi vlastite lutkarske predstave. Šaren, veseo i razigran, Paravanko poziva djecu da ga istražuju, animiraju i igraju se s njim te tako pokušaju otkriti čaroliju lutkarskog kazališta.

Branka Pavić Blažetin

POSTOLAR I VRAG

U Hrvatskom kazalištu Pečuh 12. ožujka izvedena je lutkarska predstava „Postolar i vrag“. Gledatelji su bili učenici iz Hrvatske škole „Miroslav Krleža“ u sklopu školskog programa Dani hrvatskog jezika 2024. godine. Predstava je nastala prema motivima poeme Augusta Šenoae „Postolar i vrag“ u režiji Ivana Čačića. Predstava je produkcija Gradskog kazališta „Joza Ivakić“ iz Vinkovaca, a namijenjena je djeci starijoj od pet godina.

To je poučna i naširoko poznata priča o siromašnom i poštenom postolaru koji je u teškoj financijskoj situaciji. Ima tri kćeri čije financijske potrebe ne može zadovoljiti te mu na vrata dolazi vrag i nudi mu pomoć u zamjenu za njegovu dušu po koju će doći za sedam godina. Shvativši što je napravio, postolar se pokaje te Bog dolazi u ljudskom obliku putnika namjernika tražeći postolarovu pomoć, koju mu ovaj bez razmišljanja pruži i čak mu besplatno popravi cipele. Zauzvrat mu Bog ispuni tri želje – podari moć tronošću, čekiću i postolarovim cipelama da uhvate vraga i ne puštaju ga dok postolar to ne zaželi. U predstavi igraju Vedran Dakić, Vladimir Andrić, Zorko Bagić i Nataša Veselinović.

TRENUTAK ZA PJESMU

Rič fali

ne znam
dal rič
što pismi
ovoj fali
sliki tvojoj
pasira
al znam
pa navistit
tribam
samo
frtalj riči

ovoj
mojoj
fali
fali
pa bi
fala ova
bez hibe
bila
riči što fali
zato fala.

Vojislav Sekelj

BOSANSKI LONAC

U budimpeštanskom kinu „Művészt” 19. ožujka 2024. prikazan je austrijsko-bosansko-hrvatski film „Bosanski lonac” na hrvatskom i njemačkom jeziku s engleskim i mađarskim titlovima. To je komedija o sredovječnom sarajevskom pjesniku u Grazu kojeg igra Senad Bašić, a kojem prijete deportacija ako ne podnese dokaz da kao intelektualac doprinosi austrijskom kulturnom životu. Scenarij i režiju potpisuje Pavo Marinković.

Svjetsku je premijeru film imao prošle godine na Sarajevskom filmskom festivalu. Gastarbajteri su poznati u zemljama bivše Jugoslavije, koje su napuštali trbuhom za kruhom ili u bijegu od rata, a o njima se rijetko snimaju filmovi. Zajednici gastarbajtera ili „gostujućih radnika” Pavao Marinković poklanja dosta vremena u Bosanskom loncu i stvara mikrokozmos društva bivše Jugoslavije.

Redatelj Marinković ističe da je to njegova priča u kojoj se prepoznao i želio je ispričati publici da oni nauče nešto od glavnog lika Faruka i pritom se zabave. Pavo Marinković dodaje: „Moji filmovi su spoj komedije i drame. Htio sam zabaviti publiku i rasplakati je. Bilo je važno izbjeći klišeje kako su stranci – i Hrvati i Bosanci – prikazani u austrijskoj umjetnosti kao mafijaši, primitivci, pa sam izabrao za glavnog lika pjesnika koji je intelektualno dominantan u sredini koja ga odbacuje i s tim sam se šalio dva sata.” Film se snimao u Grazu i Zagrebu.

Bosanski lonac nedavno je imao američku premijeru te projekcije na brojnim festivalima u Indiji, Estoniju, Austriji, Francuskoj, Maroku, a u Budimpešti je „doptovao” na poziv Austrijskog kulturnog foruma.

Marinković, stvarajući mikrokozmos društva bivše Jugoslavije, prikazuje likove kao što su vlasnik restorana Stjepa (Goran Grgić), radnica Dragica (Bruna Bebić) s kojom je Faruk u posebnoj vezi, ali kao intelektualac, neovisno o tome što je neuspjeli pisac, Faruk se ne uklapa među gastarbajtere radničke klase, ali ni u austrijsko društvo. Priča započinje tako da glavni protagonist dobiva otkaz na mjesnoj radioteleviziji, gdje je napravio prilog o bosanskom loncu, tradicionalnom jelu balkanske kuhinje koje su pripremali rudari. Naslov je filma metaforički. Marinković radi paralelu između rudara i pjesnika Faruka koji će se udružiti s „gostujućim radnicima”, ali i mještanima kad mu zahtjev za produženje dozvole boravka u Austriji ne bude odobren zato što ga je nakon 12 godina prekinuo na devet dana vrativši se u Bosnu zbog sprovoda. „Ovo nije Balkan, mi smo uređena zemlja”, striktni su austrijski birokrati u vezi s dozvolom boravka i govore:

Scena iz filma

Faruk

„Bosna nije Sirija i Afganistan. Što se uzrujavate?”. Bosna i (bivša) Jugoslavija su *passé* u očima zapada nakon što su nove ratne zone došle u fokus, a s njima su *passé* postale i teme koje su povezane s bivšom Jugoslavijom poput pripremanja bosanskog lonca – zbog čega je Faruk i dobio otkaz. „Profesor

jugoslavistike? Što je to? Nešto kao latinski?”, pita jedan birokrat Faruka. Balans je prilično ravnomjeran između populističkog humora i ljudske drame, a Marinković uvodi i „meta” notu u priču. Naime, Faruk će pronaći spas u kazalištu i mjesna kazališna trupa postaviti će na scenu njegova „Vampira s Miljacke” i izvesti tekst koji je napisao prije rata na uzajamnu korist – on neće biti deportiran, teatar će biti spašen. Priča doseže emotivni vrhunac kad tijekom izvođenja „Vampira s Miljacke” nestane struje i redatelj želi otkazati predstavu, a Farukova sudbina bude dovedena u pitanje.

Kršul

Bogatstvo...

Ženski pjevački zbor „Korjeni”

„Uskrsni običaji Hrvata u Mađarskoj“

U organizaciji Hrvatske samouprave Starog Budima – Bekašmeđera 23. ožujka 2024. u Muzeju Tekstila Goldberger upriličeno je predavanje pod nazivom „Uskrsni običaji Hrvata u Mađarskoj“. Predavanje je održao etnograf, voditelj Odsjeka za slavistiku Visoke nastavničke škole „Dániel Berzsenyi“ ELTE (Sambotel) i kurator Zbirke sakralne umjetnosti Hrvata u Mađarskoj (Prisika) dr. Sándor Horváth.

Predavanje je trajalo dva sata te je na zanimljiv i interaktivan način „uvuklo“ svu publiku da aktivno sudjeluje. Naime, pojedinci su iz skrivenog kutka birali predmete povezane s Uskrsom pa su zatim uz pomoć predavača otkrivali njihovo značenje i tradiciju uz koju se vežu. Profesor Sándor Horváth osmislio je predavanje kao povlačenje paralela između uskrsnih običaja Hrvata u Mađarskoj i Mađara, koncentrirajući se i na subetničke skupine te stvarajući priliku da se prisutni Raci, Bunjevci, Šokci, Gradišćanci uključe u razgovor dijeleći svoje iskustvo i znanje. Uzeo je u obzir razdoblje od korizme do Bijele nedjelje te narodne običaje i pučka vjerovanja koja su povezana s tim razdobljem.

Zainteresirana publika

Sándor Horváth

Na predavanju se moglo izbliza pogledati predmete povezane s Uskrsom: između ostalog *cifrano voće*, *matka zdjelu*, „türelem üveg“, Baraban, vino, jaja. Jedan su od glavnih simbola Uskrsa jaja, koja su prvotno uvijek bila bojana u crvenu boju, a razlog je za to, prema riječima predavača, i legenda iz Željezne županije koja kaže kako je jedna žena prolazila s jajima u košari i prestrašila se vidjevši Isusa na križu. Zatim je kleknula pred njega, a kap Isusove krvi kapnula je i obojila sva jaja. Bunjevački je običaj ukrašavanje jabuka i naranči. Njega spominju naši etnolozi početkom 20. stoljeća kao *cifrane*

jabuke, poslije i *cifrane naranče*, koje su se poklanjale na Uskrs. Taj se običaj gotovo izgubio, a u današnje doba ponovno se vratio u modu te se kao posebna tehnika narodne umjetnine izrađuje ne samo za Uskrs. Još jedan običaj koji je jedno vrijeme nestao pa se sad vraća je i tzv. „iči u Emaus“. Dio iz Evanđelja kad su apostoli na Uskrsni pone-djeljak turobno kročili putom i sreli uskrslog Isusa (ne znajući da je to on) i pozvali ga da ostane s njima jer se već mračilo priča je koja je ostala u narodu kao neki profani običaj – u smislu da je dobro biti zajedno. Ljudi su zato išli u posjete jedni drugima u vinske podrume, kuće, „u Emaus“, gdje su

Jedan od pokazanih predmeta

Predmeti povezani s Uskrsom

se družili i čistili jedni druge. Šibanje Pilata ili Baraban spominje Jasna Čapo Žmegač u svojoj monografiji „Hrvatski uskrsni običaji: korizmeno-uskrsni običaji hrvatskog puka u prvoj polovici XX. stoljeća: svakidašnjica, pučka pobožnost, zajednica“. Baraban je običaj poznat diljem Dalmacije kad se udaralo po klupama u crkvi, a kod nas se taj običaj simbolizira jednom šibom, „batinom“ koja je ukrašena. Djeca su nekad nosila u crkvu te šibe i, kad bi u propovijedi bio čitan dio o Pilatu koji je osudio Isusa na smrt, tad bi udarajući o klupe proizvodili buku, simbolizirajući posljednje trenutke Isusa na ras-pelu. Iz Podravine dolazi običaj „matkanje“, koji je poziv za doživotno prijateljstvo. Kad bi netko dobio „matka“ – zdjelu punu voća, kolača, uskrsnih jaja i uzvratio dar osobi koja joj je poslala zdjelu, to bi značilo da prihvaća prijateljstvo.

Kršul

Uspješno obilježen Tjedan hrvatskog jezika u školi Mate Meršića Miloradića

Škola Mate Meršića Miloradića bila je poprište obilježavanja Tjedna hrvatskog jezika od 26. veljače do 1. ožujka. Tjedan je organizirala Klara Marić. Time je ova manifestacija ponosno obilježena već petu godinu zaredom. Ovo događanje predstavljalo je iznimnu priliku za učenike od 1. do 7. razreda da proslave bogatstvo hrvatskog jezika nizom edukativnih i zabavnih aktivnosti.

Prvi dan, 26. veljače, bio je obilježen ponovnim upoznavanjem s glagoljicom na raznolikim kružnim radionicama. Učenici nižih razreda sudjelovali su u zabavnom kvizu, likovnoj radionici te Glagoljici, dok su stariji razredi istraživali o Marku Maruliću u spomen na 500. obljetnicu njegove smrti.

Drugi dan donio je plesni ritam u školske dvorane uz plesnu radionicu koju je vodio gost iz Petrova Sela. Učenici su imali priliku naučiti tradicionalne hrvatske plesove i time proširiti svoje kulturno znanje.

Treći dan obilježen je tradicionalno kao Dan ružičastih majica s posebnim gostovanjem policajke koja je upozorila učenike na opasnosti na internetu, naglašavajući važnost sigurnog surfanja.

Četvrti dan bio je posvećen inspirativnoj priči profesorice Katice Hergovich, koja je podijelila svoj „hrvatski put“ s učenicima. Interaktivnom prezentacijom i motivirajućim govorom potaknula je učenike na učenje hrvatskog jezika te na upornost i rad.

Nakon toga u školi su organizirane karaoke popularnih hrvatskih pjesama, pružajući djeci nezaboravno iskustvo. Rezultati su bili izvanredni, a atmosfera vesela i poticajna.

Posljednji dan Tjedna hrvatskog jezika bio je rezerviran za natjecanje, organizirano po kategorijama, s proizvoljnim izborom pjesama. Gosti posebnog žirija doprinijeli su ozračju natjecanja dodatnom stručnošću i poticajem za sudionike.

Klara Marić, organizatorica događanja, izrazila je zadovoljstvo postignutim te istaknula važnost ovakvih inicijativa u očuvanju i promicanju hrvatskog jezika među mladima.

Tjedan hrvatskog jezika u školi Mate Meršića Miloradića pokazao se kao iznimno uspješna i inspirativna manifestacija koja potiče ljubav prema jeziku i kulturi među učenicima i nastavnicima.

Edita Horvath-Pauković

Lukoviške sovice na izletu u Sigetu i Barči

Lukoviški hrvatski narodnosni vrtić, koji djeluje u sklopu udruženja Drávamenti Óvodák (Podravski vrtići), ostvaruje plodnu suradnju s mjesnom samoupravom Lukovišća, ali i s narodnosnim samoupravama u Lukovišću – s Hrvatskom samoupravom Lukovišća i s Romskom samoupravom Lukovišća te s Malteškom službom i lukoviškom podružnicom Mađarske ekumenske službe „Jelenléti Pont“.

Treba i predahnuti

U vrtiću se posebna pozornost poklanja odgoju i učenju, pa tako i učenju najvažnijih prometnih pravila. Skupina Sovice (Baglyocska), u kojoj su djeca od pet do sedam godina, sa svojim odgajateljima 5. ožujka krenula je u veliku pustolovinu: na izlet u Barču i Siget. Kako nam reče voditeljica vrtića Aliz Iberpaker, jedan od ista-

knutih elemenata vrtićkog života upravo je tema prijevoza. Smatraju vrlo važnim to da polaznici vrtića već u predškolskoj dobi nauče najvažnija prometna pravila i upoznaju se s najčešćim prijevoznim sredstvima. Cilj izleta bilo je uvježbavanje korištenja javnog prijevoza i s njim povezana pristojnog ponašanja, upoznavanje s na-

Djeca lukoviškog vrtića sa svojim odgajateljicama u dvorištu lukoviške Zavičajne kuće.
(Foto: Renata Balatinac)

Putnici

Putujemo autobusom

vikama putovanja u autobusima i vlakovima. Većina djece do ovoga izleta nikad nije putovala vlakom, a neka nikad nisu putovala ni autobusom. Za djecu predškolske dobi najvažnija je prilika za učenje u bilo kojoj situaciji izravno iskustvo. Upravo je zato ovaj izlet organiziran.

Putovalo se autobusom od Lukovišća do Sigeta. U Sigetu je ova skupina željna učenja posjetila tamošnju tržnicu i razgledala štandove s voćem i povrćem. Ni na tržnici većina djece nije bila, tek jedno ili dvoje djece. Ogromno iskustvo bilo je i zajedničko kupovanje voća i povrća. Ono što su kupili pojeli su kao međuobrok. Potom su u Sigetu na željezničkoj postaji sjeli u vlak za Barču. Radost je bila ogromna, iskustvo golemo i neprocjenjivo. Na kraju dana naši su se izletnici autobusom iz Barče vratili kući. Iskustva i znanja stečena na izletu u vrtiću i danas se oživljavaju i obrađuju kroz razne igre i aktivnosti.

Branka Pavić Blažetin

Mala stranica

MALI KVIZ

Zemlja je i tvoja! Koliko je poznaješ?
Ispuni kviz i provjeri svoje znanje!

- Otkad se obilježava Dan planeta Zemlje?
 - od 22. travnja 1992.
 - od 22. ožujka 1992.
 - od 23. travnja 1992.
- Od 1880. godine do danas prosječna temperatura postala je viša za...
 - 5 stupnjeva
 - 0,85 stupnjeva
 - 0 stupnjeva
- Koliko je Zemljine površine prekriveno vodom?
 - 50 %
 - 30 %
 - 70 %
- Kolika je ukupna težina zraka na Zemlji?
 - 15 kvintilijuna kg
 - 11 kvintilijuna kg
 - 20 kvintilijuna kg
- Koliko se ljudi svakoga dana rodi na našem planetu?
 - oko 200 tisuća
 - oko 1 milijun
 - oko 2 tisuće
- Koliko se različitih vrsta organizama nalazi na Zemlji?
 - 8,7 milijuna
 - 10 milijuna
 - 2 milijuna
- Zemljina rotacija postupno se usporava. Što misliš, koliko će trajati jedan dan za 150 milijuna godina?
 - 18 sati
 - 25 sati
 - 26 sati
- Koliko umjetnih objekata svakodnevno kruži oko Zemlje?
 - 100
 - 15 000
 - 22 000
- Na koliko se Zemljine površine uzgaja hrana?
 - 10 %
 - 11 %
 - 20 %
- Koliko je približno teška naša Zemlja?
 - 6 septilijuna kg
 - 20 septilijuna kg
 - 122 bilijuna kg

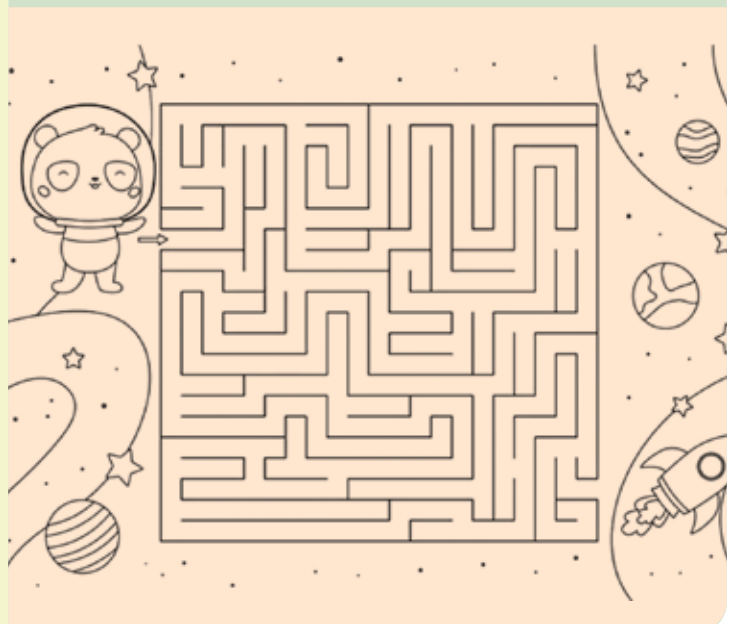
Rješenja ćete moći provjeriti u sljedećem broju Hrvatskog glasnika!

Dan planeta Zemlje

U više od 150 zemalja diljem svijeta 22. travnja obilježava se dan posvećen našoj Zemlji. Taj treći kamenčić od Sunca star je više od 4,5 milijarde godina i dom je za 7,6 milijardi ljudi. Posljednjih nekoliko godina Dan planeta Zemlje usredotočuje se na problem zagađenja okoliša plastičnim materijalima. Plastika je dio našeg života i pokazalo se da ima brojne namjene, no priča o plastičnim materijalima ima i tamnu stranu. Proces razgradnje iznimno je dugotrajan te opasan za okoliš i životinje. Plastika se može reciklirati i nije joj mjesto u ekosustavu, izvan funkcije za koju je namijenjena. Ipak, ove godine glavna je tema, očekivano, pandemija koronavirusne bolesti. Od trovanja i ozljeđivanja morskog života do prisutnosti plastike u našoj hrani, koja remeti rad hormona i uzrokuje bolesti opasne po život ili rani pubertet, ekspanzionalni rast plastike prijeti opstanku našeg planeta.

Odvojimo otpad, reciklirajmo i u ponovnu uporabu vratimo stvari koje nam više ne trebaju, smanjimo potrošnju vode i električne energije! Svojim primjerom pokažimo kako svakoga dana malim stvarima možemo pomoći našoj majci Zemlji da bude što zdravija.

Ne zaboravimo! Zemlja može bez nas, ali mi bez nje ne možemo!

Na predsmotri Međimurske popevke

Smotra izvornih međimurskih popijevaka „Međimurska popevka“ ove godine slavi četrdesetu obljetnicu postojanja. U baštinu međimurskih popijevaka spadaju i pučke popijevke pomurskih Hrvata, pa još od 70-ih godina prošloga stoljeća pomurske pjevačke skupine sudjeluju na smotrama u Nedelišću. Pomurje je ove godine 9. ožujka na predsmotri Međimurskih popevki u Donjem Kraljevcu predstavljao Pjevački zbor KUD-a „Sumarton“ (voditelj Jožo Đuric) u pratnji serdahelskog Tamburaškog sastava „Pomurske žice“ (voditelj Erik Hegedüs) s popevkom „Naj se vija ta zelena kitica“.

Narodne pjesme u Međimurju nazivaju se *popevkama* i pripadaju povijesnom nasljeđu međimurskih Hrvata. Budući da su prema hrvatskom etnomuzikologu dr. Vinu Žganecu pomurski Hrvati etnološki jednaki međimurskim Hrvatima, pomurske popevke također pripadaju tom nasljeđu. Popevke su se prenosile usmeno i rijetko su bile zapisane. Prvi zapisani tekst pjesme potječe iz 13. stoljeća i danas je to jedna od najpoznatijih kajkavskih božićnih pjesama, „Narodil nam se kralj nebeski“. Najviše pjesama zapisano je u 19. i 20. stoljeću, a u očuvanju pomurske popevke veliku ulogu imao je nekadašnji etnomuzikolog dr. Vinko Žganec, koji ih je skupio i objavio u knjizi „Pučke popijevke Hrvata iz okolice Velike Kaniže“.

Smotra hrvatskih izvornih pučkih popijevaka iz Međimurja održava se od 1971., a od pomurskih skupina prvi je 1975. godine nastupio pjevački zbor Kulturnog društva „Mura“ iz Serdahela pod vodstvom Stipana Blažetina. Mnoštvo prijavljenih izvođača rezultirao je time da se od 2007. godine održavaju i predsmotre Međimurske popevke, a od 2011. godine do 2019. održavale su se i u Pomurju. One su nažalost od početka pandemije prekinute.

Nastup Pjevačkog zbora KUD-a „Sumarton“ uz pratnju serdahelskih tamburaša

Za organizaciju Međimurske popevke iz godine u godinu brine se Odbor za Međimurske popevke zajednice HKUU-a Međimurske županije i KUU-a „Seljačka sloga“ Nedelišće. Međimurska popevka 2018. godine uvrštena je i na UNESCO-ovu reprezentativnu listu nematerijalnih kulturnih dobara čovječanstva zahvaljujući generacijama koje su, pjevajući pjesme, uspjele sačuvati tradicijski glazbeni izričaj od zaborava. U

postizanju toga dali su svoj obol i pomurski pjevački zborovi iz Fičehaza, Kerestura, Letinje, Mlinaraca, Petribe, Pustare, Serdahela, Sepetnika, Sumartona i Velike Kaniže kao i pomurske hrvatske škole.

Središnja smotra Međimurske popevke održat će se u Nedelišću, u kolijevci priredbe, 8. lipnja. Na njoj će nastupiti najbolji izvođači s pojedinih predsmotri.

Beta

FIČEHAZ – Mjesna knjižnica u Fičehazu 28. ožujka organizirala je uskrсну društvenu igru za fičehasku djecu. Voditeljica knjižnice Erzsébet Kovács Deák pozvala je djecu na traženje papirnatih pisanica koje je ona sakrila u blizini središta sela. Svi koji su pronašli barem jednu papirnatu pisanicu bili su nagrađeni čokoladicom. Nakon igre potrage djeca su se okupila u knjižnici na uskrсноj radionici. Na njoj su izradili razne uskrсне ukrase i košarice za pisanice.

KERESTUR – Udruga Zrinskih kadeta imala je niz nastupa o kojima nas je izvijestila predsjednica udruge Anica Kovač. Sezona nastupa povijesne postrojbe Zrinski kadeti započela je nastupom na Danu mađarske kulture u Budimpešti 22. siječnja i nastavila se na proslavi Dana Fakulteta vojne i obrambene obuke 2. veljače. Bila je to prigoda i za razgovore sa znanstvenicima koji se bave istraživanjem povijesti Zrinskih i utvrde Novi Zrin. Kadeti vrlo dobro surađuju sa Zrinskom gardom Čakovec, pa su sudjelovali i u Čakovcu na svečanoj proslavi 20. obljetnice Zrinske garde 29. veljače. Na toj svečanosti posebno je istaknuto kako će ove godine biti mnogo aktivnosti zbog 360. obljetnice smrti Nikole Zrinskog. Zrinski kadeti sudjelovali su i na raznim proslavama Dana mađarske revolucije 15. ožujka. Udruga Zrinski kadeti planira raznim programima obilježiti 360. obljetnicu pada utvrde Novi Zrin.

Rigo Janči – Ljubav kao slatko nadahnuće

U Mađarskom muzeju za trgovinu i ugostiteljstvo 29. veljače predstavljena je slikovnica „Rigo Janči – Ljubav kao slatko nadahnuće“ autorice Anđe Marić u izdanju Naklade Uliks iz Rijeke. Predstavljajući knjige prisustvovali su autorica Anđa Marić, osnivač riječkog muzeja informatike Peek&Poke i Muzeja djetinjstva Svetozar Nilović, glavni izdavač Silvano Francišković, Dóra Hajabácsné Dobos i Noémi Stummerné Szurok iz MKVM-a te u ulozi prevoditeljice Melinda Ádám.

Iza kolača rigojanči krije se povijesna i ponajprije „skandalozna“ ljubavna priča romskog violinskog virtuozu Jánosa Rigóa i belgijske princeze Clare Ward, koja je zbog njega pobjegla od princa. Prvi poznati par, Claru i Jánosa, mediji su pratili kamo god su krenuli. Osim u Parizu 90-ih godina 19. stoljeća jedno su vrijeme živjeli i u Rijeci.

S autoricom

Autorica Anđa Marić i predsjednica Hrvatske samouprave XVI. okruga Kinga Kolesza

Prema riječima poznate hrvatske glazbenice, blogerice i autorice ove knjige Anđe Marić, Clara Ward bila je jedna od prvih feministkinja. Pisala je pisma upućena ženama svijeta koja je slala novinskim redakcijama i u njima pozivala žene da prate svoje srce, da budu slobodne i ne opterećuju se nametnutim pravilima. Njezina priča odmah ju je osvojila i bila joj je čast napisati ovu knjigu na prijedlog Svetozara Nilovića Toze, osnivača riječkog muzeja informatike Peek&Poke i Muzeja djetinjstva, koji je ujedno i

glavni pokretač projekta Rigo Janči, koji je započeo istoimenom izložbom. Vizualni dio projekta potpisuje ilustrator Stjepan Lukić.

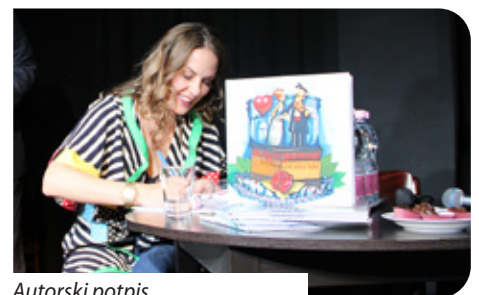
János Rigó, rođen 1858. godine u mađarskom selu Pákozdu kraj Székesfehérvára, tj. Stolnog Biograda, bio je dio velike romske obitelji sviraca. Put ih je doveo do Pariza, gdje je Jánosa na jednom nastupu zapazila princeza Clara Ward, kći bogatog američkog poduzetnika udana za belgijskog princa de Caraman-Chimaya. Clara je bila slobodna duha, neopterećena tadašnjim društvenim konvencijama, te se zaljubila u šarmantnog Rigóa i odlučila ostaviti život koji je dotad poznavala. Otišla je s odabranikom svojeg srca na put po svijetu. Iako nisu ostali zajedno do kraja, njihova je ljubav, između ostalog, inspirirala i kolač koji ime nosi po Jánosu – Jancsiju Rigóu. Točno mjesto rođenja „riječko-mađarskog“ kolača nije poznato, ali istraživanje Svetozara Nilovića i Tee Perinčić iz Pomorskog i povijesnog muzeja Hrvatskog primorja pokazuju kako je originalni recept vjerojatno stigao iz Mađarske. Jedna verzija glasi kako je kolač naručila Clara kao posvetu svojem dragom dok druga, još romantičnija, kaže kako je Rigó za svoju ljubljenu htio smisliti kolač koji je „taman poput njegove kože, mekan poput njezine duše i sladak poput njihove ljubavi“. S obzirom na jake veze Budimpešte i Kvarnera, nije neobično da je slastica došla u tad glavnu mađarsku luku te tijekom desetljeća postala dio gastronomskog identiteta tog kraja.

Dio nazočnih

KAĆMAR – Kako je na svojem Facebook profilu objavila predsjednica Teza Vujkov Balažić, Hrvatska samouprava Kaćmara s malim zakašnjenjem 14. ožujka organizirala je Dan žena u prostorijama samouprave, tj. u zgradi bivše „Bunjevačke škole“. Iako se nisu svi odazvali pozivu zbog bolesti ili zbog drugih obveza, okupili su se u lijepom broju. Budući da u klupskim prostorijama nemaju grijanje, organizirali su „kaput-party“. Nakon dugih zimskih dana ponovno su se sreli te se družili sat i pol u dobrom raspoloženju, pa je vrijeme brzo proletjelo.

FOTO: Facebook – Teza Balázsics Lászlóné

Autorski potpis

Nakon predstavljanja knjige brojni posjetitelji čekali su potpisivanje knjiga i zajedničko fotografiranje s autoricom, a potom je uslijedilo druženje i degustacija kolača rigojanči u organizaciji Hrvatske samouprave Starog Budima – Bekašmeđera.

Kršul

Baby Lasagna – premoćna pobjeda na Dori s pjesmom „RIM TIM TAGI DIM“

Baby Lasagna pobijedio je na hrvatskom izboru za pjesmu Eurovizije Dora s pjesmom „Rim Tim Tagi Dim“ i predstavljat će Hrvatsku u svibnju na Eurosongu u švedskom Malmöu, donosi HINA.

Baby Lasagna pobjednik je Dore 2024. prema glasovima publike, a pjesma „Rim Tim Tagi Dim“ osvojila je ukupno 321 bod, od čega čak 247 od glasova publike.

Autor i izvođač pjesme, pravoga imena Marko Purišić, nastupio je uz dvoje plesača odjeven u kostim na kojemu se ističu veliki napuhani rukavi, a scenografijom je dominirala vatra.

Hrvatski izbor za pjesmu Eurovizije, Dora, prvi je put umjesto u Kristalnoj dvorani hotela Kvarner u Opatiji održan u studiju Anton Marti u zgradi Hrvatske radiotelevizije na zagrebačkom Prisavlju, gdje se u finalnoj večeri predstavilo 16 izvođača.

Prestižnu statuu Dore, rad umjetnika Ivica Propadala, pobjedniku su uručili Zoran Prodanović Prlja i Damir Martinović Mrle, članovi grupe Let 3, koja je pobijedila na prošlogodišnjem natjecanju.

O najboljima u polufinalnim večerima odlučivali su isključivo gledatelji telefonskim glasanjem (SMS i pozivi), a u finalu podjednako glasovi ocjenjivačkih sudova i glasovni gledatelja.

Uz četiri hrvatska žirija iz HRT-ovih centara (Zagreb, Split, Rijeka i Osijek) ove su go-

Baby Lasagna

dine o pobjedniku odlučivala i četiri međunarodna žirija iz država sudionica Eurovizije: Italije, Njemačke, Ukrajine i Islanda.

Svaki ocjenjivački sud imao je tri člana, a činili su ih glazbeni profesionalci, skladatelji, glazbeni kritičari i producenti.

Drugo mjesto zauzeo je Vinko s pjesmom „Lying Eyes“, koja je osvojila ukupno 82 boda, dok je na trećem mjestu završila pjesma „Babaroga“ grupe Let 3 sa 79 bodova.

HINA • Foto: HINA

Hrvatska plesna skupina Birjana

Druženje u Birjanu

Svake godine mjesna samouprava Birjana organizira priredbu pod nazivom „Poklade u Birjanu“. Tako je bilo i 23. veljače ove godine. Toga se dana u Birjan pozivaju predstavnici prijateljskih naselja iz Rumunjske (Alsósófalva), Hrvatske (Vardarac, mađ. Várdaróc) i Srbije (Bogaras). U ranim jutarnjim satima priređeno je tradicionalno kolinje na kojemu su sudjelovali i zastupnici Hrvatske samouprave Birjana. Oni pomažu, spremaju ručak i priređuju program u kojem su i ove godine nastupali gosti iz prijateljskih naselja, ali i Hrvatska plesna skupina Birjana. Skupina se predstavila bunjevačkim i šokačkim plesovima, reče nam predsjednica Hrvatske samouprave Birjana Milica Murinyi Sörös. Poslije programa slijedila je zajednička večera. Izvršni kuhari spremili su sarmu, pečene kobasice i pečeno meso, a za desert su bile krafne. Nakon večeri slijedio je bal do zore.